

■ بررسی میزان کارایی قالب‌های فراداده‌ای مورد استفاده در آرشیو صدای جمهوری اسلامی ایران براساس نظرات کاربران سیستم

علی احمدی زاویه | سعید رضائی شریف آبادی | هاجر زارعی

■ چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر، بررسی قالب‌های فراداده‌ای آرشیو صدا در سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدای سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران (مراکز شمال غرب کشور) است.

روش پژوهش: روش مورد استفاده، روش میدانی بوده و برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه استفاده شده است. جامعه پژوهش، کاربران برنامه‌سازان و آرشیویست‌ها (شبکه‌های صدای پنج مرکز (اردبیل، ارومیه، تبریز، زنجان، ومهاباد) است.

یافته‌های پژوهش: باتوجه به شاخص‌ها و میانه به دست آمده برای کارایی قالب‌های فراداده‌ای توصیفی بخش آرشیو سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدای مراکز شمال غرب صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، مشخص شد که میزان کارایی فیلدهای اثر / عنوان؛ پدیدآور / تهیه کننده؛ خواننده / نقال؛ قاری / مداح؛ کارشناس / سخنران؛ گوینده؛ گزارشگر؛ اپراتور؛ صدابردار؛ آهنگساز؛ نوازنده؛ نوع میان برنامه؛ نوع موسیقی؛ مناسبت؛ زبان / گویش؛ دستگاه؛ حالت؛ طبقه برنامه؛ آخرین استفاده؛ تاریخ پخش؛ قسمت برنامه؛ مدت؛ تاریخ ورود؛ تاریخ تولید؛ مدیا و نشانی آرشیو؛ قابلیت پخش؛ و شناسه سامانه از نظر کاربران؛ در اندازه متوسطی است. همچنین، باتوجه به شاخص‌ها و میانه به دست آمده برای کارایی قالب‌های فراداده‌ای تحلیلی بخش آرشیو سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدای مراکز شمال غرب صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، میزان کارایی فیلدهای موضوع، کلمات کلیدی، و توضیح و کلمات کلیدی یا نمایه از لحاظ انعطاف لازم برای جست‌وجوی تک کلمه‌ای و چند کلمه‌ای سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدای مراکز شمال غرب کشور از دیدگاه کاربران سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدا در اندازه متوسط است.

نتیجه‌گیری: فیلدهای موجود در بخش آرشیو سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدا، دارای کارایی متوسط هستند و باید تلاش‌هایی در این زمینه صورت گیرد تا این فیلدها روزآمد شده و ارتقا یافته و هماهنگ باشند. علاوه بر این، نیاز به وجود فیلدهای پیشنهادی به طور میانگین ارزیابی شده است. به عبارت دیگر، اضافه کردن فیلدهای پیشنهادی به سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدا از نظر کاربران ضروری به نظر می‌رسد. در انتها، الگوی پیشنهادی پژوهشگر، برای قالب‌های فراداده‌ای مورد استفاده در بخش آرشیو سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدا ارائه شده است.

کلیدواژه‌ها

استانداردهای فراداده‌ای / سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران /
بخش آرشیو سیستم اتوماسیون تولید و پخش صدا.

مطالعات آرشیوی

فصلنامه گنجینه اسناد: سال بیستم و سوم، دفتر چهارم، (زمستان ۱۳۹۲)، ۱۲۵-۱۱۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۱/۲۰ ■ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۱۰/۶

بررسی میزان کارآیی قالب‌های فراداده‌ای مورد استفاده در آرشیو صدای جمهوری اسلامی ایران بر اساس نظرات کاربران سیستم

علی احمدی زاویه^۱ | سعید رضائی شریف آبادی^۲ | هاجر زارعی^۳

مقدمه

در بحث آرشیوهای شنیداری و سازماندهی آن، که آرشیویست‌های صدا با آن مواجه هستند، موارد بسیاری وجود دارد و یکی از آنها قالب‌های فراداده و فهرستنویسی در بخش آرشیو سامانه اتوماسیون پخش و تولید صداست. تا سال ۱۳۸۳، آرشیوهای صدای سازمان، به صورت دستی و با استفاده از نرم‌افزار کتابخانه‌ای و آرشیوی گنجینه، اطلاع‌رسانی می‌کردند. بدین شکل که مواد آرشیوی در قالب نوارهای ریل نگهداری شده و بر عطف آنها شناسه‌های روسو نوشته می‌شد، که همان رده‌بندی ثبتي با تفاوت قالبی است. برای تبدیل منابع آنالوگ به رقمی ضرورت‌هایی وجود دارد که از عوامل داخلی و عوامل خارجی آرشیوها هستند (کریمی، ۱۳۹۱). از طرفی نیز همگام با معرفی فناوری‌های جدید برای ارائه منابع، یکی از وظایف سازمان‌های برودکست یا ارائه‌کنندگان محتوا، در اختیار گذاشتن منابع از طریق سرویس‌های جدید است که همه مبتنی بر فناوری رقمی هستند. با توجه به عوامل فوق و با افزایش حجم آرشیوهای صوتی سازمان و پیشرفت آرشیوهای مهم جهان، سازمان صداوسیما نیز به برنامه‌ریزی برای رقمی‌سازی آرشیوهای صدا اقدام کرد. در این زمینه، آرشیوهای سازمان، مواد آرشیوی خود را با دستگاه‌های مبدل به قالب‌های رقمی تبدیل کردند و قالب‌های جدید شامل دی‌وی‌دی^۴، ال. تی. او^۵، هارد^۶، و سی‌دی^۷؛ شماره ثبت روسو دریافت کردند. علاوه بر این، در محمل‌های اطلاعاتی بزرگ، مواد آرشیوی قرار داده شده و شرکت سازنده نرم‌افزار اتوماسیون پخش و تولید صدا (ساعت)، علاوه بر مواد

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد کتابداری و

اطلاع‌رسانی دانشگاه آزاد اسلامی؛

واحد تنکابن

Aaz.a91@gmail.com

۲. استاد گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی؛

دانشگاه الزهرا

serezai@alzahra.ac.ir

۳. استاد گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی؛

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن،

zareii@tuac.ir

4. DVD

5. ITO

6. Hard

7. CD

سخت‌افزاری فوق یک بخش پیوند شده به سامانه نرم‌افزار را نیز با عنوان آرشیو اضافه کرده است. با توجه به موارد فوق و همچنین از آنجاکه یکی از کاربردهای فهرست‌های منابع موجود در آرشیوها و کتابخانه‌ها دسترسی آسان کاربران به منابع موجود در این سازمان‌هاست، دسترسی کاربران و آرشیویست‌ها از طریق مؤلفه‌های گوناگون و جست‌وجو در پایگاه‌های اطلاعاتی بسیار مهم است.

روش پژوهش

هدف این پژوهش، بررسی قالب‌های فراداده‌ای آرشیو صدا در سیستم اتوماسیون تولید و پخش صدای سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران (مراکز شمال غرب کشور) است. در این پژوهش، با در نظر گرفتن هدف پژوهش، از روش پژوهش میدانی استفاده شده است. به منظور گردآوری داده‌ها، از ابزار پرسشنامه استفاده شد. جامعه پژوهش حاضر، کاربران (برنامه‌سازان و آرشیویست‌ها) شبکه‌های صدای پنج مرکز (اردبیل، ارومیه، تبریز، زنجان، و مهاباد) هستند که تعداد کل آنها، براساس سرشماری، ۱۰۲ نفر است. تعداد نفرات تفکیکی براساس مراکز، عبارت است از: مرکز اردبیل ۱۸ نفر، مرکز ارومیه ۱۷ نفر، مرکز تبریز ۲۳ نفر، مرکز زنجان ۳۰ نفر، و مرکز مهاباد ۱۴ نفر. در این پژوهش، نمونه‌گیری صورت پذیرفته است. پرسش‌های اساسی این پژوهش عبارت‌اند از:

۱. قالب‌های فراداده‌ای توصیفی بخش آرشیو سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدای مراکز شمال غرب صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، از دیدگاه کاربران، کارایی لازم را دارد؟
۲. قالب‌های فراداده‌ای تحلیلی بخش آرشیو سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدای مراکز شمال غرب صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران از دیدگاه کاربران کارایی لازم را دارد؟

پیشینه پژوهش

در پژوهش «بررسی استانداردهای متادیتا در برودکست»^۱ (۱۳۸۹)، که با هدف جمع‌آوری اطلاعات در زمینه فراداده‌ها انجام شده است، این فراداده‌ها توسط صنعت برودکست اجرا شده و به تأیید سازمان‌های استانداردسازی رسیده است. این پژوهش، ضمن در نظر گرفتن نیازهای سازمان صدا و سیما، استانداردهای موجود در جهان را مورد بررسی قرار داده است و با نگاهی فنی به موضوع آرشیو و فراداده راهکارها را مورد ارزیابی قرار داده تا در آینده در تصمیم‌گیری‌های سازمان مورد استفاده قرار گیرد. روش تحقیق، کتابخانه‌ای و سیاهه‌وارسی است. ابتدا تاریخچه فراداده‌ها و فهرست‌نویسی بررسی و در ادامه به معرفی قالب‌های فراداده‌ای موجود در جهان اقدام شده است و سپس به معرفی شبکه‌های

1. Broadcast

رادیویی و تلویزیونی کشورهای جهان اقدام نموده و قالب‌های فرا داده‌ای مورد استفاده در این شبکه‌ها هم معرفی شده است.

کریمی (۱۳۹۰)، پژوهشی با عنوان «آرشیوهای چند رسانه‌ای رقمی؛ پویایی و همگامی با پیشرفت‌های جهانی برو دکست» انجام داده است. روش پژوهش، کتابخانه‌ای است. نتیجه آن معرفی سامانه‌های اتوماسیون تولید و پخش صدا و برو دکست‌های موجود در سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران است.

درخوش (۱۳۹۱)، پژوهشی با عنوان «آر دی ای»، با هدف بررسی فصول مربوط به قواعد فهرست‌نویسی مواد غیر چاپی قواعد فهرست‌نویسی انگلوامریکن انجام داده است. روش پژوهش، کتابخانه‌ای است و نتایج آن نشان می‌دهد با افزایش منابع و تغییر و توسعه آنها، قواعد و استانداردهای سازماندهی منابع نیز تغییر می‌کند. استانداردهای مورد استفاده برای سازماندهی منابع، قواعد فهرست‌نویسی انگلوامریکن بود که ویرایش دوم آن در سال ۱۹۷۸ منتشر شد. این استاندارد، سال‌ها مورد استفاده بسیاری از کتابخانه‌ها بود و به ۲۴ زبان نیز ترجمه شد. با ورود منابع الکترونیکی و رقمی و افزایش این منابع، و همچنین افزایش نسخه‌های رقمی نسبت به منابع چاپی، نیاز به قواعدی متناسب با الزامات این منابع مطرح شد و لازم بود ویرایش جدیدی از قواعد انگلوامریکن منتشر شود که برای منابع جدید کاربرد داشته باشد. کار بر روی ویرایش سوم انگلوامریکن از سال ۲۰۰۴ آغاز شد. در آن سال، کمیته همکاری مشترکی از سازمان‌های شش کشور دنیا شکل گرفت. این سازمان‌ها شامل انجمن کتابداران آمریکا، انجمن کتابداری کانادا، مؤسسه خبرگان کتابداری و اطلاع‌رسانی، سیلیپ، کتابخانه کنگره، کتابخانه و آرشیو کانادا، کتابخانه بریتانیا، و کتابخانه ملی استرالیا بود.

اصنافی (۱۳۹۱)، پژوهش خود را با عنوان «بررسی قابلیت‌های مارک ایران برای مدیریت منابع آرشیوی به منظور ارائه الگویی برای یک نرم‌افزار آرشیوی بهینه با نگاهی به نرم‌افزارهای آرشیوی ایران» با هدف بررسی قابلیت‌های مارک ایران، برای مدیریت منابع آرشیوی، به منظور ارائه الگویی برای یک نرم‌افزار آرشیوی بهینه با نگاهی به نرم‌افزارهای آرشیوی ایران انجام داد. این پژوهش از نوع توصیفی است و به صورت پیمایشی انجام شده است. برای گردآوری داده‌ها از سیاهه واریسی، پرسشنامه، دستنامه‌های یونی‌مارک و مارک ایران، و دیدگاه‌های متخصصان حوزه‌های آرشیو و مارک ایران استفاده شده است. در این پژوهش، ۴۴ ماده آرشیوی در مراکز آرشیوی ایران شناسایی شده‌اند که می‌توان آنها را در بخش جست‌وجو و بازیابی اطلاعات یک نرم‌افزار آرشیوی مورد استفاده قرار داد. در نتایج این پژوهش مشخص شده است که در ۱۵ مرکز آرشیوی بررسی شده، ۱۲ نرم‌افزار مختلف وجود داشته که نرم‌افزارهای رسا، سیمرغ، و گنجینه از نظر قابلیت استفاده، بیشتر مورد استفاده

آرشیویست‌ها بوده‌اند. همچنین، از مجموع ۱۱۹ مؤلفه موجود در معیارهای دهگانه ارائه شده در پرسشنامه، ۱۰۹ مؤلفه مورد تأیید آرشیویست‌ها قرار گرفته است. از سوی دیگر، اغلب نرم‌افزارهای داخلی بر مواد کتابخانه‌ای تمرکز و تأکید دارند و تا حد اندکی نظری بر نیازهای آرشیویست‌های ایرانی داشته‌اند، بدون آنکه از استانداردهای ویژه مدیریت منابع آرشیوی بهره گیرند. نتیجه دیگر آنکه، نرم‌افزار رسانی می‌تواند به عنوان نرم‌افزاری انتخاب شود که تقریباً می‌تواند نیاز آرشیویست‌ها را تأمین کند.

راستگو (۱۳۹۱)، پژوهش خود را با عنوان «ارائه الگوی بومی سازی متادیتا برای سازماندهی آرشیوهای دیداری رقمی سازمان صداوسیما بر استانداردهای موجود» با هدف بررسی استانداردهای فراداده‌ای موجود در جهان و معرفی استانداردهای فراداده‌ای بهینه برای آرشیوهای دیداری - شنیداری رقمی و متناسب با نیاز سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران انجام داده است. روش تحقیق، مطالعه سندی و طراحی سامانه‌های اطلاع‌رسانی است. جامعه پژوهش شامل تمامی کاربرگه‌های ذخیره و بازیابی اطلاعات، انواع منابع دیداری - شنیداری موجود در سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران و استانداردهای موجود برای مواد آرشیوی است. ابتدا، با پرسشنامه، نسبت به بررسی وضعیت موجود منابع دیداری - شنیداری اقدام شده است. نتایج نشان می‌دهد که ترکیبی از استانداردهای فوق برای سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران مناسب است. از فرهنگ فراداده‌ای استاندارد P. B. Core، برای توصیف منابع؛ از استاندارد مُدز، برای سازماندهی اشیای رقمی؛ و از استاندارد TV Any-time برای تبادلات داده‌ای استفاده می‌شود. همچنین، از استاندارد متس^۱، برای استانداردسازی فراداده‌ها؛ از استاندارد میکس، برای سازماندهی منابع تصویری ثابت؛ از استاندارد پرمیس، برای حفاظت از فراداده و محتوا؛ و از استانداردهای MPEG 7 و MPEG 21 برای رعایت قوانین حق تألیف می‌توان به عنوان مکمل برای کامل تر شدن طرح فراداده‌ای سازمان صدا و سیما استفاده کرد. هیچ شناسه‌ای از استانداردها و طرح‌های فراداده به تنهایی نیاز سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران را برآورده نمی‌کند.

زینتلی^۲ و کاوایی^۳ (۱۹۹۸)، پژوهش خود را با عنوان «واکوی موفقیت فناوری اطلاعات در سازمان‌های کوچک در کشور زلاندنو^۴»، با هدف بررسی میزان استفاده از رایانه در سازمان‌های کوچک و مطالعه رابطه عوامل سازمانی و تعیین‌کننده‌های موفقیت این فناوری در این سازمان‌ها انجام داده‌اند. بر اساس یافته‌های این پژوهش، تجربه کار با رایانه، پشتیبانی فنی، برداشت ذهنی از آسانی استفاده، پاداش‌های درونی، برداشت ذهنی از مفید بودن، و حمایت مدیریت عواملی هستند که بر موفقیت پذیرش فناوری اطلاعات تأثیر دارند.

ایگباریا (۱۹۹۹)، مطالعه‌ای میدانی با عنوان «بررسی عوامل تعیین‌کننده کارایی کاربرد

1. METS (Metadata Encoding & Transmission Schema); <http://www.loc.gov/standards/mets/>
2. Zinatelli
3. Cavaye
4. New Zealand

فناوری آرشیو رقمی توسط کاربر نهایی» انجام داده است. روش پژوهش میدانی بوده و جامعه پژوهش را ۱۲۰ نفر کاربر آرشیو رقمی تشکیل داده‌اند. نتایج تحقیق نشان داد که تجربه کاری، آموزش در زمینه رایانه، و پشتیبانی مرکز اطلاعات تأثیر بسزایی در استفاده کاربران از آرشیو رقمی دارد.

گوین چارد^۱ (۲۰۰۲)، پژوهشی با عنوان «استفاده از دابلین کور در کتابخانه‌ها: یک پیمایش»، با هدف بررسی میزان استفاده کتابخانه‌های مختلف از فراداده دابلین کور برای توصیف منابع خود انجام داده است. روش پژوهش از نوع پیمایش توصیفی-تحلیلی است. پژوهش وی نشان می‌دهد که بیشتر کتابخانه‌هایی که از این فراداده استفاده می‌کنند، کتابخانه‌های دانشگاهی، ملی، و ایالتی هستند. ۶۱ درصد کتابخانه‌های شرکت کننده در این طرح از زبان اچ.تی.ام.ال. برای شناسه گذاری عناصر دابلین کور استفاده کرده‌اند. و قابلیت‌های این زبان را برای دربرگرفتن عناصر فراداده‌ای، به ویژه دابلین کور نشان می‌دهد. همچنین، دو چالش عمده، پیش روی کتابخانه‌ها را در استفاده از این فراداده اینگونه بیان می‌کند: وجود فیلدها و سنجه‌های بسیار محدود، و فقدان رهنمودهای کاربردی.

چیانگ یو^۲ و یونگ لو^۳ (۲۰۰۳)، پژوهشی با عنوان «سامانه مدیریت فراداده‌ها: طراحی و تکمیل» با هدف بررسی استفاده از قالب‌ها و داده‌های متفاوت به کار گرفته شده در نظام‌های سازماندهی اسناد انجام داده‌اند. روش به کار رفته در این پژوهش، تجربی است. این تحقیق بر روی استفاده از طرح «مالتی^۴ - ایکس-ام.ال.» برای ساخت یک چارچوب ایکس.ام.ال. تمرکز دارد. در این مقاله، نوعی نظام فراداده‌ای جدید بر پایه ایکس.ام.ال. ابداع شده که با طرح‌های فراداده‌ای مختلف سازگار است. در آخر نیز به تشریح و تعریف الگوی کامل ساختار درختی سلسله مراتبی پیشنهاد شده پرداخته است که می‌تواند ضعف‌های زبان‌های سنتی را در اشتراک اطلاعات پوشاند.

یافته‌های پژوهش

پرسش اساسی نخست: قالب‌های فراداده‌ای توصیفی بخش آرشیو سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدای مراکز شمال غرب صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران از دیدگاه کاربران کارایی لازم را دارد؟

با توجه به شاخص‌ها و میانه به دست آمده برای کارایی قالب‌های فراداده‌ای توصیفی بخش آرشیو سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدای مراکز شمال غرب صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، که براساس پاسخ‌های ارائه شده توسط جامعه آماری پژوهش به دست آمده‌اند، می‌توان چنین برداشت کرد که میزان کارایی این فیلدها شامل فیلدهای

1. Guinchard
2. Chiang Yu
3. Yung Lu
4. Multi

اثر/عنوان؛ پدیدآور/تهیه کننده؛ خواننده/نقال؛ قاری/مداح؛ کارشناس / سخنران؛ گوینده؛ گزارشگر؛ اپراتور، صدابردار؛ آهنگساز؛ نوازنده؛ نوع میان برنامه؛ نوع موسیقی؛ مناسبت؛ زبان/گوش؛ دستگاه؛ حالت؛ طبقه برنامه؛ آخرین استفاده؛ تاریخ پخش؛ قسمت برنامه؛ مدت؛ تاریخ ورود؛ تاریخ تولید؛ مدیا و نشانی آرشیو؛ قابلیت پخش؛ و شناسه سامانه) از نظر کاربران، در اندازه متوسطی است و مؤید این مطلب است که با تصحیح این فیلدها یا مرتب سازی آنها می توان کارآیی بخش آرشیو سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدا را ارتقا داد. به همین منظور، توصیه می شود این مورد در اصلاحات و روزآمدسازی آینده سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدا مورد توجه مسئولان قرار گیرد. جهت توصیف بهتر اطلاعات، جدول ۱ با استفاده از پاسخ های ارائه شده توسط جامعه آماری ترسیم شده است.

ردیف	عنوان	بسیار کم		کم		متوسط		زیاد		بسیار زیاد		تعداد کل و درصد		میانگین
		تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۱	اثر/عنوان	۱	۱/۱	۱۳	۱۴/۶	۲۸	۳۱/۵	۲۷	۳۰/۳	۲۰	۲۲/۵	۸۹	۱۰۰	۳
۲	پدیدآور/تهیه کننده	۳	۳/۴	۱۴	۱۵/۷	۲۳	۲۵/۸	۳۴	۳۸/۲	۱۵	۱۶/۹	۸۹	۱۰۰	۳
۳	خواننده/نقال	۱	۱/۱	۱۱	۱۲/۴	۱۵	۱۶/۹	۳۸	۴۲/۷	۲۴	۲۷	۸۹	۱۰۰	۳
۴	قاری / مداح	۲	۲/۲	۱۹	۲۱/۳	۲۳	۲۵/۸	۳۱	۳۴/۸	۱۴	۱۵/۶	۸۹	۱۰۰	۳
۵	کارشناس/سخنران	۱۱	۱۲/۴	۱۹	۲۱/۳	۳۱	۳۴/۸	۱۸	۲۰/۲	۱۰	۱۱/۲	۸۹	۱۰۰	۳
۶	گوینده	۲۳	۲۵/۸	۲۶	۲۹/۲	۲۲	۲۴/۷	۱۳	۱۴/۶	۵	۵/۶	۸۹	۱۰۰	۳
۷	گزارشگر	۳۱	۳۴/۸	۲۳	۲۵/۸	۲۲	۲۴/۷	۹	۱۰/۱	۴	۴/۶	۸۹	۱۰۰	۳
۸	اپراتور	۳۶	۴۰/۴	۲۴	۲۷	۱۶	۱۸	۹	۱۰/۱	۴	۴/۶	۸۹	۱۰۰	۳
۹	صدابردار	۳۲	۳۶/۰	۲۷	۳۰/۳	۱۸	۲۰/۲	۹	۱۰/۱	۳	۳/۴	۸۹	۱۰۰	۳
۱۰	آهنگساز	۶	۶/۷	۱۵	۱۶/۹	۳۴	۳۸/۲	۲۴	۲۷	۱۰	۱۱/۲	۸۹	۱۰۰	۳
۱۱	نوازنده	۱۳	۱۴/۶	۲۰	۲۲/۵	۳۳	۳۶	۱۳	۱۴/۶	۱۱	۱۲/۴	۸۹	۱۰۰	۳
۱۲	ارکستر	۱۹	۲۱/۳	۲۶	۲۹/۲	۲۸	۳۱/۵	۱۰	۱۱/۲	۶	۶/۷	۸۹	۱۰۰	۳

جدول ۱

توزیع فراوانی / درصد توزیع فراوانی میزان کارآیی قالب های فراداده ای توصیفی موجود در بخش آرشیو اتوماسیون تولید و پخش صدا

ردیف	قالب‌های فرا داده‌ای	بسیار کم		کم		متوسط		زیاد		بسیار زیاد		تعداد کل و درصد		میانه
		درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۱۳	نوع میان برنامه	۱۰	۱۱/۲	۱۸	۲۰/۲	۲۵	۲۸/۱	۳۰	۳۳/۷	۶	۶/۷	۸۹	۱۰۰	
۱۴	نوع موسیقی	۸	۹	۱۰	۱۱/۲	۱۵	۱۶/۹	۳۲	۳۶	۲۴	۲۷	۸۹	۱۰۰	
۱۵	منسبت	۲	۲/۲	۱۵	۱۶/۹	۲۹	۳۲/۶	۱۹	۳/۲۱	۲۴	۲۷	۸۹	۱۰۰	
۱۶	زبان/گویش	۳	۳/۴	۱۱	۱۲/۴	۲۳	۲۵/۸	۳۴	۲/۳۸	۱۸	۲/۲۰	۸۹	۱۰۰	
۱۷	دستگاه	۱۳	۱۴/۶	۲۵	۲۸/۱	۲۶	۲۹/۲	۱۶	۱۸	۹	۱۰/۱	۸۹	۱۰۰	
۱۸	حالت	۱۳	۱۴/۶	۲۰	۲۲/۵	۲۷	۳۰/۳	۲۲	۷/۲۴	۷	۷/۹	۸۹	۱۰۰	
۱۹	طبقه‌بندی	۲۶	۲۹/۲	۲۲	۲۴/۷	۲۱	۲۳/۶	۱۵	۱۶/۹	۵	۵/۶	۸۹	۱۰۰	
۲۰	آخرین استفاده	۲۸	۳۱/۵	۲۲	۲۴/۷	۲۰	۲۲/۵	۱۳	۱۴/۶	۶	۶/۷	۸۹	۱۰۰	
۲۱	تاریخ پخش	۲۵	۲۸/۱	۱۹	۲۱/۳	۲۵	۲۸/۱	۸	۹	۱۱	۱۲/۴	۸۹	۱۰۰	
۲۲	قسمت برنامه	۲۸	۳۱/۵	۲۰	۲۲/۵	۱۹	۲۱/۳	۱۶	۱۸	۶	۶/۷	۸۹	۱۰۰	
۲۳	مدت	۱۹	۲۱/۳	۱۴	۱۵/۷	۱۸	۲۰/۲	۲۲	۲۴/۷	۱۶	۱۸	۸۹	۱۰۰	
۲۴	تاریخ ورود	۲۰	۲۲/۵	۲۴	۲۷	۱۵	۱۶/۹	۱۶	۱۸	۱۴	۱۵/۷	۸۹	۱۰۰	
۲۵	تاریخ تولید	۱۹	۲۱/۳	۲۲	۲۴/۷	۲۴	۲۷	۱۴	۱۵/۷	۱۰	۲/۱۱	۸۹	۱۰۰	
۲۶	مدیا یا آدرس آرشیوی	۲۹	۳۲/۶	۱۴	۱۵/۷	۲۳	۲۵/۸	۱۵	۱۶/۹	۸	۹	۸۹	۱۰۰	
۲۷	قابلیت پخش	۲۹	۳۲/۶	۱۶	۱۸	۲۱	۲۳/۶	۱۳	۱۴/۶	۱۰	۲/۱۱	۸۹	۱۰۰	
۲۸	شناسه	۲۹	۳۲/۶	۲۴	۲۷	۲۲	۲۴/۷	۸	۹	۶	۶/۷	۸۹	۱۰۰	
	شاخص	۵	۵/۶	۳۳	۳۷/۱	۳۳	۳۷/۱	۱۲	۱۳/۵	۶	۶/۷	۸۹	۱۰۰	

ادامه جدول ۱

توزیع فراوانی/درصد توزیع فراوانی میزان کارایی
قالب‌های فرا داده‌ای توصیفی موجود در پخش
آرشیو اتوماسیون تولید و پخش صدا

پرسش اساسی دوم: قالب های فراداده ای تحلیلی بخش آرشیو سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدای مراکز شمال غرب صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران از دیدگاه کاربران کارایی لازم را دارد؟

میانه به دست آمده برای کارایی فیلهای موجود در قسمت آرشیو اتوماسیون تولید و پخش صدای مراکز شمال غرب کشور از لحاظ اطلاعات تحلیلی موارد آرشیوی معادل ۳ است (جدول ۲). می توان گفت که میزان کارایی این فیلهای، در سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدا، از دیدگاه کاربران سامانه متوسط است. بدین معنا که کاربران از کارایی فیلهای موضوع، کلمات کلیدی، و توضیح و کلمات کلیدی یا نمایه؛ از لحاظ انعطاف لازم برای جست و جوی تک کلمه ای و چند کلمه ای سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدای مراکز شمال غرب کشور از دیدگاه کاربران سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدا، رضایتی در اندازه متوسط دارند و این نتیجه مؤید این مطلب است که این فیلهای نیازمند بازنگری و اصلاح در تدوین و روزآمدسازی نرم افزارند.

ردیف	فیلد یا قالب فرادهای	بسیار کم		کم		متوسط		زیاد		بسیار زیاد		تعداد کل و درصد		میانگین
		درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۱	موضوع	۳	۳/۴	۱۴	۷/۱۵	۲۳	۲۵/۸	۳۴	۲/۳۸	۱۵	۹/۱۶	۸۹	۱۰۰	۳
۲	کلمات کلیدی یا کلیدواژه	۱۷	۱۹	۱۱	۴/۱۲	۲۵	۱/۲۸	۲۳	۸/۲۵	۱۳	۶/۱۴	۸۹	۱۰۰	۳
۳	توضیح	۲۲	۲۴/۷	۱۹	۳/۲۱	۲۳	۸/۲۵	۱۴	۷/۱۵	۱۱	۴/۱۲	۸۹	۱۰۰	۳
	شاخص	۱۴	۷/۱۵	۱۶	۱۸	۲۹	۶/۳۲	۲۰	۵/۲۲	۱۰	۲/۱۱	۸۹	۱۰۰	۳

جدول ۲

توزیع فراوانی / درصد توزیع فراوانی میزان کارایی قالب های فراداده ای تحلیلی موجود بخش آرشیو اتوماسیون تولید و پخش صدا

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر، با هدف بررسی قالب‌های فراداده‌ای آرشیو صدا در سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدای سازمان صدای سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران (مراکز شمال غرب) به اجرا درآمده است. روش تحقیق مورد استفاده، روش میدانی است. جامعه مورد پژوهش متشکل از کاربران (شامل برنامه‌سازان و آرشیویست‌های مرتبط با سامانه) بخش آرشیو سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدای سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران (مراکز شمال غرب کشور) است که تعداد کل آنها ۱۰۲ نفر است و ۸۹ نفر، معادل ۸۷ درصد از کل جامعه آماری پژوهش به پرسشنامه‌ها پاسخ داده‌اند.

باتوجه به یافته‌های بخش دوم پرسشنامه که مرتبط با پرسش اساسی دوم پژوهش است، می‌توان چنین برداشت کرد که کارایی فیلدهای توصیف و تحلیلی موجود در این بخش از نظر کاربران متوسط است که حاکی از آن است که فیلدهای اثر/عنوان؛ پدیدآور/تهیه‌کننده؛ خواننده/نقال؛ قاری/مداح؛ کارشناس/سخنران؛ گوینده؛ گزارشگر؛ اپراتور؛ صدابردار؛ آهنگساز؛ نوازنده؛ نوع میان‌برنامه؛ نوع موسیقی؛ مناسبت؛ زبان/گوش؛ دستگاه؛ حالت؛ طبقه‌برنامه؛ آخرین استفاده؛ تاریخ پخش؛ قسمت برنامه؛ مدت؛ تاریخ ورود؛ تاریخ تولید؛ مدیا و نشانی آرشیو؛ قابلیت پخش؛ شناسه؛ موضوع؛ کلمات کلیدی؛ و توضیح از نظر جامعه آماری پژوهش در حد متوسطی ارزیابی شده است. این امر می‌تواند به دلیل عدم بهره‌گیری از متخصصان موضوعی (آرشیویست‌ها و کتابداران)، عدم بهره‌گیری از قواعد فهرست‌نویسی، نیز عدم توجه به نیازهای ویژه بخش آرشیو سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدا، و عدم بهره‌گیری از تنها استاندارد آرشیوی صدای (یاسا) در طراحی این بخش باشد. بدیهی است که برای روزآمدسازی بخش آرشیو سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدا، باید از نظرات متخصصان موضوعی استفاده کرد. افزودن فیلدهای تکمیلی، که در تطابق فیلدهای موجود در بخش آرشیو سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدا با استاندارد یاسا به دست آمده‌اند؛ ایجاد تغییراتی در این بخش براساس نظر پژوهشگر؛ و چینش فیلدهای بخش آرشیو سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدا، براساس قواعد فهرست‌نویسی انگلو-امریکن (بخش دیداری-شنیداری) کارایی بخش آرشیو سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدا را ارتقا می‌دهد و رضایت بالای کاربران را فراهم می‌نماید.

پیشنهادهای کاربردی

۱. بازبینی بخش آرشیو سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدای سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران (مراکز شمال غرب) و بهره‌گیری از قالب فراداده‌ای استاندارد یاسا در طراحی این بخش؛

۲. تعریف فیلد کلمات کلیدی در بخش تحلیلی صفحه ورود اطلاعات با قابلیت نمایه‌سازی در بخش آرشیو سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدا به منظور افزایش نقاط بازیابی مواد؛

۳. ایجاد بانک اطلاعاتی سرعنوان‌های موضوعی در قسمت موضوع در کاربرگه ورود اطلاعات بخش آرشیو سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدا؛ و

۴. رفع محدودیت در تعداد کلمات ورودی در بخش خلاصه، به منظور ورود اطلاعات جامع مواد آرشیوی در بخش آرشیو سامانه اتوماسیون تولید و پخش صدا.

منبع

اصنافی، امیررضا (۱۳۹۰). *بررسی قابلیت‌های مارک ایران برای مدیریت منابع آرشیوی به منظور ارائه الگویی برای یک نرم‌افزار آرشیوی بهینه با نگاهی به نرم‌افزارهای آرشیوی ایران*. پایان‌نامه دکتری کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، اهواز.

بررسی استانداردهای متادیتا در بردکست (۱۳۸۹). شرکت رسانه رایانه فراز (فراز کام)، تهران: اداره کل تحقیقات و جهاد خودکفایی: کنفرانس رسانه‌های نوین فرصت‌ها - چالش‌ها با محوریت آرشیو.

پاول، رونالد (۱۳۷۹). *روش‌های اساسی پژوهش برای کتابداران* (نجم‌الحریری، مترجم). تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، مرکز انتشارات علمی.

حری، عباس (۱۳۸۱). *دایره‌المعارف کتابداری و اطلاع‌رسانی (۲ ج)*. تهران: کتابخانه جمهوری اسلامی ایران. درخوش، ملیحه (۱۳۹۰). آردی.ای.:: نگاهی تازه به آینده فهرست‌نویسی. *کتاب ماه کلیات*، ۱۴(۷)، ۸۲-۸۹.

دیانی، محمد حسین (۱۳۷۷). *مقدمه‌ای بر آرشیو*. مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد.

رضایی شریف آبادی، سعید (۱۳۸۴). حفاظت و نگهداری اسناد آرشیوی. *گنجینه اسناد*، ۱۳، ۱-۲.

سلطانی، پوری؛ راستین، فرودین (۱۳۷۹). *دانش‌نامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*. تهران: فرهنگ معاصر.

طهرانی پور، وحید؛ مرادی، نورالله (۱۳۸۷). *آرشیو‌داری دیداری شنیداری*. تهران: نشر کتابدار.

علیپور حافظی، حامد (۱۳۹۰). *بررسی نحوه سازماندهی منابع اطلاعاتی در کتابخانه‌های دیجیتال ایران و ارائه الگوی پیشنهادی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد همدان، همدان.

فتاحی، رحمت‌الله (۱۳۷۳). *فهرست‌نویسی اصول و روش‌ها*. مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد.

قواعد فهرست‌نویسی انگلو-امریکن ویرایش دوم (۱۳۷۱). (رحمت‌الله فتاحی، مترجم). (اسدالله آزاد، ویراستار). مشهد: آستان قدس رضوی، معاونت فرهنگی.

کریمی، محمدرضا (۱۳۹۰). آرشیوهای چندرسانه‌ای رقمی؛ پویایی و همگامی با پیشرفت‌های جهانی

- برودکست. نشریه موج معاونت فناوری و رسانه صدا و سیما، ۵۳.
- مرادی، نورالله (۱۳۷۳). مدیریت آرشیوهای دیداری و شنیداری. تهران: سروش.
- مک دونالد، جان (۱۳۷۵). آرشیوها و همکاری در عصر اطلاعات (سعید رضایی شریف آبادی، مترجم). فصلنامه کتاب، ۱۰۰-۱۱۱.
- هاشمی، ابوالفضل (۱۳۸۷). واژگان کتابداری و اطلاع‌رسانی (واژگان دانش ورزی و دانش‌رسانی). (رحمت‌الله فتاحی، ناظر). تهران: دبیزش.
- El-Sherbini, Magda (2001). Metadata and the future of cataloging. *Library Review*, 50(1), 16-27.
- Hopkins, Allen (1998). UNIMARC and metadata: Dublin Core ,3(1-2), 179-198, (Accessed June, 25, 2011), from <http://www.ifla.org/IV/ifla64/138-161e.htm>
- Igbaria, Magid and Iivari, Juhani (1998). Microcomputer utilization patterns among managers and professionals: The case in Finland. *The Journal of Computer Information Systems*, 38(3), 28-43.
- Patra, Chandana (2008). Digital repository in ceramics: a metadata study. *Electronic Library*, 26(4), 561-581.
- Library of Congress (2006). Encoded Archival Description: Choosing an encoding standard. (Accessed June, 21, 2011), from <http://www.loc.gov/ead/eaddev.html>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

